

# Teresa Wilk

---

## Zmiany strukturalno-organizacyjne w pionie akademickiej pedagogiki Uniwersytetu Śląskiego

---

Chowanna 1, 93-97

---

1997

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej [bazhum.muzhp.pl](http://bazhum.muzhp.pl), gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach  
dozwolonego użytku.

„Chowanna”	Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego	Katowice 1997	R. XXXIX (XLX)	T. 1 (8)	s. 93—97
------------	--	---------------	-------------------	-------------	----------



## Zmiany strukturalno-organizacyjne w pionie akademickiej pedagogiki Uniwersytetu Śląskiego

Dokonujące się w ciągu ostatnich lat zmiany w naszym kraju nie ominęły także Uniwersytetu Śląskiego, w tym bliskiego nam Wydziału Pedagogiki i Psychologii.

Jako jednostka organizacyjna Wydział powołany został do życia od 1 września 1976 roku, spełniając tym samym oczekiwania pedagogów i psychologów. Do chwili obecnej jest jedną z największych jednostek organizacyjnych Uniwersytetu Śląskiego.

Do roku 1981 funkcjonowały na Wydziale dwa odrębne Instytuty: Pedagogiki i Psychologii. W 1981 roku w toku przeprowadzonych modyfikacji strukturalnych w miejsce Instytutu Pedagogiki powołano 4 katedry. Podobne zmiany poczyniono w 1984 roku — w miejsce Instytutu Psychologii powołano również 4 katedry. O szerokości i zróżnicowaniu tematyki i zakresu podejmowanych przez pracowników wymienionych katedr pedagogicznych prac badawczych najlepiej świadczą liczne publikacje.

Kolejne zmiany dokonały się w październiku 1995 roku. Po 15 latach powrócono do poprzedniej struktury — Instytutu Pedagogiki. Głównym celem jego powołania (reaktywowania) była integracja aktywności badawczej w zakresie m.in.: modernizacji pozaszkolnych środowisk wychowawczych w procesie zmiany społecznej, integratywnych strategii kształtowania środowisk lokalnych w działalności profilaktyczno-kompensacyjnej, czy też realizacji idei promocji zdrowia w warunkach zagrożeń ekologicznych.

Po dalszych modernizacjach Instytutu od 1 października 1996 roku wyodrębniono poszczególne katedry i zakłady:

**1. Katedra Pedagogiki Wczesnoszkolnej**

Kierownik: prof. UŚ dr hab. **Maria Teresa Michalewska**

Pracownia Edukacji Lingwistycznej (kierownik: prof. dr hab. Maria T. Michalewska)

Pracownia Metodyki Nauczania Języka Polskiego (kierownik: dr Eugenia Rostańska)

Pracownia Nauczania Początkowego (kierownik: prof. dr hab. Henryk Moroz)

Pracownia Pracy i Techniki (kierownik: dr Eugeniusz Kempa)

Pracownia Wychowania Muzycznego (kierownik: dr Wiesława Sacher)

Pracownia Wychowania Plastycznego (kierownik: mgr Franciszek Kłak)

**2. Katedra Pedagogiki Społecznej**

Kierownik: prof. zw. dr hab. **Andrzej Radziewicz-Winnicki**

Pracownia Resocjalizacji i Patologii Społecznej (kierownik: dr Danuta Raś)

Pracownia Pedagogiki Socjalnej i Opiekuńczej (kierownik: dr Urszula Kamińska)

Pracownia Planowania Intencjonalnych Środowisk Wychowawczych i Socjologii Wychowania (kierownik: prof. dr hab. Andrzej Radziewicz-Winnicki)

**3. Katedra Podstaw Pedagogiki i Historii Wychowania**

Kierownik: dr hab. **Agnieszka Stopińska-Pająk**

**4. Katedra Badań Placówek Oświatowych**

Kierownik: prof. dr hab. **Jan Poplucz**

**5. Katedra Studiów i Badań Edukacyjnych**

Kierownik: prof. dr hab. **Wojciech Kojs** (Dyrektor Instytutu Pedagogiki Filii UŚ w Cieszynie)\*

\* 28 stycznia 1997 roku decyzją Senatu Uniwersytetu Śląskiego powołano do życia nową jednostkę organizacyjną. Profesor W. Kojs oprócz sprawowania funkcji w Śląskiej Wszechnicy w Cieszynie, koordynuje prace badawcze w ramach powstałej Katedry oraz realizuje, wraz z grupą współpracowników, zajęcia dydaktyczne w Wydziale Pedagogiki i Psychologii.

6. **Zakład Pedagogiki Twórczości i Metod Badań**  
Kierownik: dr hab. **Władysława Łuszczuk**
7. **Zakład Teorii i Historii Kształcenia**  
Kierownik: prof. UŚ dr hab. **Danuta Drynda**
8. **Zakład Pedeutologii**  
Kierownik: prof. dr hab. **Barbara Żechowska**
9. **Zakład Pedagogiki Porównawczej i Praktyk Pedagogicznych**  
Kierownik: prof. UŚ dr hab. **Piotr Barczyk**
10. **Zakład Zastosowań Informatyki w Dydaktyce**  
Kierownik: prof. UŚ dr hab. **Stanisław Juszczyk**

W dniu 15 lutego 1997 roku stan zatrudnienia w Instytucie Pedagogiki przedstawiał się następująco:

— liczba samodzielnych pracowników naukowych	— 15
— liczba pracowników ze stopniem doktora	— 48
— liczba pracowników z tytułem magistra	— 48
— liczba pracowników naukowo-technicznych	— 1
— liczba pracowników inżynieryjno-technicznych	— 4
— liczba pracowników administracyjnych	— 1

Należy dodać, iż pracownicy całego Instytutu swoją działalnością naukową wywierają nie tylko znaczny wpływ na życie naukowe i kulturalne regionu śląsko-dąbrowskiego, ale zaznaczają swą obecność w nauce polskiej. Dlatego istotne wydaje się przedstawienie kierunków badań i analiz podejmowanych w Instytucie, a są to:

- modernizacja pozaszkolnych środowisk wychowawczych w procesie zmiany społecznej;
- integratywna strategia kształtowania lokalnych środowisk wychowawczych w zakresie profilaktyki i kompensacji;
- wzory reakcji wybranych intencjonalnych środowisk wychowawczych na zjawisko przemocy wobec dzieci;
- teoretyczne standardy zdrowia wśród dzieci i młodzieży a ich środowiskowe uwarunkowania w obszarze Górnego Śląska;
- renciści i emeryci w sytuacji społecznego ubóstwa;
- edukacja lingwistyczna w okresie przedszkolnym i wczesnoszkolnym w zakresie języka ojczystego i języków obcych (z uwzględnieniem problemów bilingwizmu);
- nabywanie i rozwijanie kompetencji językowej we wszystkich płaszczyznach języka oraz kompetencji komunikacyjnej i kulturowej (problemy socjolingwistyczne i pragmalingwistyczne);
- kształcenie literackie w klasach I—III i w przedszkolu;
- pomoc logopedyczna dla uczniów klas początkowych i dzieci przedszkolnych;

- kształcenie i doskonalenie nauczycieli klas początkowych w aspekcie realizowanej reformy programowo-strukturalnej systemu edukacji narodowej;
- język czasopism dla dzieci (analiza treści);
- metody freinetowskie w nauczaniu języka polskiego;
- program przygotowania przyszłych nauczycieli nauczania początkowego dla edukacji regionalnej na Śląsku;
- program edukacji regionalnej dzieci wczesnoszkolnych na Śląsku;
- warunki i organizacja działania pedagogicznego w instytucjach oświatowo-wychowawczych wraz z analizą elementów historycznych;
- teoria wychowania i nauczania w aspekcie historycznym i współczesnym;
- historia wychowania i edukacji w Polsce ze szczególnym wyróżnieniem Śląska i Zagłębia Dąbrowskiego (XIX—XX wieku);
- rozwój polskiej myśli naukowej w zakresie pedagogiki i psychologii (analiza wybranych elementów instytucjonalizacji spontanicznej działalności jednostek w działalność celową, nastawioną na realizację pewnych zadań przez powoływanie specjalnych agend);
- rozwój polskiej dydaktyki w latach 1918—1939;
- współczesne koncepcje edukacji alternatywnej i ich źródła historyczne;
- przemiany w teoretyczno-metodologicznych i praktycznych podejściach do nauczycieli ze szczególnym uwzględnieniem okresu polskiej transformacji;
- psychopedagogika twórczości; diagnoza i stymulowanie uzdolnień twórczych dzieci i młodzieży; Syndrom Nieadekwatnych Osiągnięć Szkolnych; adaptacja i standaryzacja testów uzdolnień twórczych: Giffi-I, Giffi-II, Gift-S. Rimm, HDYT-G. Davis, Kwestionariusz do Badań Stylu Twórczości-M. Kirton;
- twórcze kierowanie i zarządzanie szkołą; kreatywne metody kształcenia kadry kierowniczej;
- psychologiczne uwarunkowania przemian edukacyjnych;
- kształtowanie się współczesnych teorii i praktyk oświatowych;
- kształtowanie postaw zawodowych w kolegiach nauczycielskich;
- technologie informacyjne w edukacji;
- technologie informacyjne w nauczaniu początkowym.

Liczba prezentowanych tematów jest znacznie większa niż w roku 1995, co wiąże się zapewne z wyodrębnieniem mniejszych jednostek organizacyjnych (zakłady) oraz awansami naukowymi pracowników (habilitacje, doktoraty).

Katowicka pedagogika uniwersytecka wywiera wpływ na życie ludzi regionu śląskiego. W dziedzinie tej bowiem związki z życiem społecznym są bardziej bezpośrednie i szczególnie dla ogółu widoczne.

Wydaje się, iż wszyscy pracownicy Instytutu widzą potrzebę uwzględnienia w swoich badaniach naukowych konieczności aktualnego służenia społeczności lokalnej. Ten swoisty *retour* jest też okazją do uświadomienia sobie walorów społecznych twórczości naukowej, działalności organizacyjnej i dydaktycznej pedagogów. Zmierzają oni do weryfikowania założeń teoretycznych na drodze badań empirycznych, szczególnie w systematyczno-poznawczej analizie otaczającej rzeczywistości wychowawczej.

*Teresa Wilk*